

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE
Komisija za varstvo gorske narave
10. usposabljanje za: VARUH GORSKE NARAVE

Seminarska naloga
MOJA PLANINSKA LETA
ali ZADREGE UČENCA POLŽA

Mentor:
MAG. BORUT PERŠOLJA

Avtorica:
NEVENKA RAJHMAN
Planinsko društvo Mercator
Jesenice, avgust 2012

Kazalo

1. UVOD.....	3
2. UČNA LETA UČENCA POLŽA	3
DRUŽINA.....	3
PRIJATELJI	3
PD MERCATOR	4
ZADREGE UČENCA POLŽA.....	5
Častni kodeks slovenskih planincev	5
Zloženka »Bonton – na obisku v gorah«	6
Hrup, spoštovanje narave, red, smeti, pravila.....	6
Oprema.....	7
Nasprotja	8
3. ZAKLJUČEK.....	11
4. VIRI IN LITERATURA.....	11

1. UVOD

V svoji seminarski nalogi s prepletanjem dilem učenca Polža, torej svojih dilem, in moji vse večji naklonjenosti planinstvu želim pokazati, kako se v planinarjenju razhajajo teorija in praksa, želje, možnosti in naše ravnanje. V nalogi razpravljam o planincih, določen del pa razmišljam o ljudeh, ki bi od narave vzeli vse in še več, dali pa nič ali ji s svojim ravnanjem celo škodovali. Tega sicer ne počnejo vsi, vendar smo, kot sledimo dogajanjem, nad prihodnostjo zanamcev lahko resnično zaskrbljeni. Naj ne zveni egoistično, res opisujem sebe in malo druge, vse pa z namenom pokazati, kako so dobre navade nujne tudi v gorah. Da ne pridejo same od sebe, da se jih moramo naučiti in jih kot zgled posredovati tudi drugim.

Bistvo moje naloge je pokazati, kako iz malega raste veliko. Od začetnega enega pohoda na leto sem si zadala cilj, da se v okviru časovnih in finančnih zmožnosti udeležim čim več izletov, vendar ne zaradi želje po višanju števila pohodov oziroma žigov v pohodni knjižici, temveč zaradi dejstva da imam planine, gore in planinsko družbo preprosto rada.

Tako bom na kratko predstavila sebe, moje planinske začetke, prijatelje, s katerimi se je planinarjenje začelo in še traja. Bolj kot raziskovanje je to moje razmišljanje, viri so zame kot učenca Polža tako rekoč na dlani.

2. UČNA LETA UČENCA POLŽA

DRUŽINA

Mladost sem preživela v Žirovnici, pod Stolom, kar je takrat pomenilo veliko lepih nedelj – »gremo na Valvazor«, pa smo šli, lepo peš iz Žirovnice, čez »Rebr« v dolino Završnice, pa proti Valvazorjevemu domu. Malica je bila kar od doma, pili smo malinovec ali cockto in z otroško zvedavostjo raziskovali okolico. Prav daleč nismo prišli, ker je bila takrat malo više karavla JLA in so nas vojaki vedno napotili nazaj. To so bila (danes gledano) »carska leta«, le da se tega takrat nismo zavedali.

Stol, Roblek, Sveti Peter nad Begunjami, Sankaška koča, Valvazor so bili najbolj priljubljeni cilji. Zlasti oče je bil zaprisežen Valvazorju, če ne drugače je šel sam, skoraj vsako nedeljo, kasneje je z njim rad hodil sestrin mož Jože. Moja sestra Jana, tudi mentorica za vzgojo najmlajših planincev, po njegovih besedah kar spi z nahrbtnikom. Nekaj tega sem se našla tudi od njiju.

V tistih letih nismo tako onesnaževali okolja kot danes, ko se, če se le da, pripeljemo čim dlje. Takrat pa če se je bilo treba peljati, smo šli na avtobus ali vlak in potem peš do cilja, koče ali vrha. Pa je šlo takrat in če bi bila volja in urejen prometni režim z zaporami, bi se dalo tako tudi danes. Navada je železna srajca, v začetku težja, potem se je navadiš, tako bi bilo in upam, da se bo enkrat z vztrajanjem in doslednostjo uredilo tudi to.

PRIJATELJI

Sem otrok socializma in rada delam, pomagam v sredinah, kjer se dela prostovoljno, tako smo tudi v delovni sredini preko sindikata začeli organizirati

planinske pohode. V začetku smo se organizirali sami, kmalu pa se nam je pridružil sodelavec, planinec in vodnik, predsednik PD Sovodenj Lovro Telban, ki nam s svojimi vodniki vedno pomaga pri organizaciji in varni izvedbi pohodov. Osvojili smo Golico, Triglav, Raduho, Krn, Ratitovec, Ermanovec, Kobariški Stol, Roglo, Pohorje, Nanos ...

Vsako leto, večinoma v maju ali juniju, načrtujemo vsaj en pohod, in res se imamo lepo, nepozabno. Prijatelji/-ce, ljubitelji gora – Lovro, Slavko, Helena, Nežka, Marjan, Martina, Vinko, Viki, Rezka, Simon, Silvo, članice in člani ter vodniki PD Sovodenj – hvala vam, tudi z vami sem videla in doživela veliko lepega in seveda bomo to še nadaljevali.



Slika 1: utrinek z enega od prijetnih pohodov

Med mladostjo in mojim resnejšim ukvarjanjem s pohodništvom je nekaj let lukenj, ko sem se ukvarjala bolj z vsakdanjimi obveznostmi, nekaj zadnji let pa me je planinstvo pritegnilo zaradi lepote hribov in gora, družbe in dejstva, da se tam res umakneš vsakdanji noriji sodobnega časa.

PD MERCATOR

Sem članica dveh planinskih društev, PD Sovodenj in PD Mercator, in sicer zaradi podpiranja dejavnosti, prijateljstva in sodelovanja. Po »službeni dolžnosti«, kot predstavnica zaposlenih, sem med ustanovnimi člani PD Mercator, to pa je bilo leta 2007 tudi vse, kar sem naredila planinskega.



Slika 2: logotip Planinskega društva Mercator

V letu 2008 sem se udeležila dveh pohodov od desetih razpisanih, leta 2009 pa je bila že druga zgodba – šest ali sedem opravljenih pohodov od dvanajstih razpisanih. Ja, učenec Polž počasi napreduje. Pritegnila me je dobra organizacija in družba, z večkratnimi srečanji širši krog prijateljev, skratka če manjkaš ti (mi) nekaj manjka.

Leta 2010 sem bila na enajstih od razpisanih 17 pohodov. Enkrat sem manjkala, ker sem bila na našem sindikalnem planinskem pohodu, drugič pa smo v trgovini prehajali na nov računalniški program in je delo bilo na prvem mestu. Včasih zelo tehtam med pohodom in mojo zimsko okupacijo – drsanjem ter seveda med pohodom in vedno pomembno hokejsko tekmo v hali Podmežakla – svetim hramom jeseniških ljubiteljev hokeja. Ja, učenec Polž ima tu pač hude dileme.

V letu 2011 učenec Polž še bolj napreduje, saj jih od razpisanih 16 pohodov opravi 15, le na Triglav ni šlo, delovne obveznost pač, in tako mi je bilo vzeto, kar že dolgo čakam – svoj drugi pohod na Triglav za čisti užitek, ne kot prvič, ko smo se po opravljenem vzponu spustili proti koči na Doliču, kjer smo tudi prespali in zvečer polna adrenalina a hkrati utrujena sploh nisem vedela, kaj jem.

Za leto 2012 je razpisanih 17 pohodov, do avgusta jih imam opravljenih dvanajst, manjkala sem na treh, ker so bili ravno v času našega tečaja, takrat sem bila na Boču, Blegošu in v Vratih.

Mercatorjeva planinska družina kar vztrajno raste in upam, da je ne bo zavrla recesija. Prvi in sedaj že bivši predsednik PD Mercator (sedaj ima status »nimam časa«) Martin Slemenšek je postavil temelje, ki jih sedaj nadgrajuje predsednica Karmen Čeh, tudi varuhinja gorske narave. Varuh gorske narave je tudi Stojan, tako da smo v PD Mercator sedaj že trije. Naši vodniki pa so Romana, že omenjeni Martin, še en Martin, Jože, Izidor, Dušan, pa tudi ekipa markacistov je aktivna. Tako se v PD Mercator resno dela. Kljub dejstvu da smo razpršeni po vsej Sloveniji, smo prisotni povsod – družina najboljšega soseda pač. Smo pa tudi med mlajšimi člani PZ Slovenije.

Tako premišljuje o članarini A, ki se mi do sedaj ni zdela potrebna, z ogledom Planinskega vestnika pa mi je pomagala k tej odločitvi za leto 2013. Revija je informativna, zanimiva in poučna, tako da bo učenec Polž še dalje rasel v razmišljanju in dojemanju planinstva. Naj dodam, da sem že vrsto let s posebnim spoštovanjem podporni član GRS.

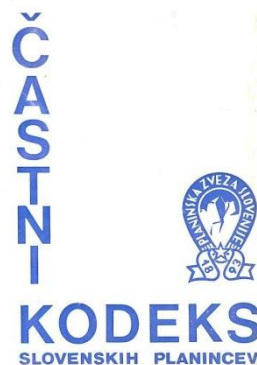
ZADREGE UČENCA POLŽA

Častni kodeks slovenskih planincev

Planinski vestnik (2011), 116. leto, št. 1
Spomin na skromnost, uvodnik Vladimirja Habjana

Avtor opisuje incident v planinski koči, ko je neki prenapetež s sekuro razbil stol v planinski koči. Zdi se ironično, da je to storil na svojem sprejemu med alpiniste. Verjetno se mu je tako mudilo, da je pozabil prebrati Častni

kodeks. Če si pravi planinec ali alpinist pač nikoli ne razbijaš stolov po planinskih postojankah, nikoli, ali pa nisi pravi za to sredino.



Slika 3: naslovnica Častnega kodeksa slovenskih planincev

Nisem sodnik in nimam pravice obsojati nečesa, česar nisem videla, tudi nisem član častnega sodišča, pa vendar – če je bilo to res, se sprašujem zakaj Kodeks imamo. Menim, da naj bi bil Kodeks za planince to, kar je Ustava za državo in državljane.

V omenjenem primeru je bil kodeks kršen v 6. točki 2. poglavja, kjer piše *»Planinec ne povzroča hrupa, ne proži kamenja, ne kuri ognja v gozdu ali njegovi bližini, ne uničuje cvetja, ne glede na to ali je zaščiten ali ni. Tudi ne dela škode na planinskih pašnikih, objektih in nasadih. Vedno misli na to, da imajo tisti, ki prihajajo za njim, pravico pristnega, čistega okolja.«*

Čas in razmere danes so drugačne od časov sprejetja in kasnejših sprememb Kodeksa, ljudje smo drugačni in tudi kodeks bo moral zajeti duh in zahteve ter razmere današnjega časa, vendar prenovo in predloge prepuščam strokovnjakom PZS in Planinskim društvom. Kot laik in član bi v PD rada sodelovala pri morebitnem novem dopolnjevanju kodeksa.

Zloženska »Bonton – na obisku v gorah«

Zloženska je poučna, simpatična, kratka in jedrnata. Vsebuje vse, kar naj bi »nevedneži« morali znati. Pregovor »kar se Janezek nauči, to Janez zna« velja, a kaj ko je Janezkov veliko, Janezov pa (pre)malo.

Hrup, spoštovanje narave, red, smeti, pravila

Ni vrag, kjer je družba, je tudi glasno, če je harmonika pred kočo, je veselo in priznam, da mi je to všeč. Hkrati se sprašujem, ali je takšno vedenje za to okolje primerno. Ne, seveda ni primerno, saj je to živ-žav, ki moti živali, in to je ena izmed zadreg učenca Polža – rad imaš naravo, rad imaš glasbo, še raje oboje skupaj, rad imaš živali – kaj sedaj? Morda bi zabavo po osvojitvi vrha kazalo preseliti v dolino.



Slika 4: naključna slika zabave Kališču (vir: <http://kalisce.com/blog/2010/04/19/trio-adijo-na-kaliscu/>)

Res ne trgam cvetja in ga tudi nikoli nisem, kar si štejem v velik plus, kot varuh gorske narave pa upam, da bom lahko na učinkovit način trganje preprečila komu, ki tega ne upošteva. Cvetje v vazi namreč nima enakega čara kot v naravi.

Ko hodimo po gorah in hribih, smo v pretežni meri kar zgledni, saj smeti res ne odmetavamo kar povprek, hkrati pa smo pozorni na kolege, da ravnajo enako. Žal se za raznimi grmiči, med skalnimi razpokami in jamami najdejo skrite »cvetke« nesnage in neodgovornega vedenja. Tudi pri prenovah koč se včasih zanemari naravovarstveni vidik na račun ekonomike in varčevanja.



Slika 5: simpatično opozorilo (vir: <http://www.alpari-life.ru/en/nacionalnyj-park-denali-vse-svoe-noshu-i-unoshu-s-soboj/>)

Ob pripravljanju seminarske naloge sem naletela na humoresko »Poslušajte me, ne glejte me« (Planinski vestnik, avgust 2010, št. 8), kjer avtor Robi Ocvirk razlaga deset novodobnih zapovedi za vedenje v hribih, ki naj bi zaradi dejstva, da ne upoštevamo pravil etičnega vedenja v hribih in gorah zapisali nasprotna pravila, kar bi potem prineslo ponovno nasproten učinek in bi potem bilo narobe tisto, kar je prav.

Oprema

Ne spomnim se, s kakšno opremo smo v hribe hodili v času naše mladosti, v spominu pa mi je ostal moj nakup prvih pravih planinskih čevljev pred nekako dvajsetimi leti. Ene sem že imela od prej, kupil mi jih je mož z namenom, da bi se mogoče zmigala do Mežakle, kjer imamo gozd in pomagala pri pripravljanju drva, kar pa mi ni zelo ljubo opravilo. Tu sem res pravi varuh narave, saj ne povzročam hrupa in ne motim narave, ker me pri tem delu v gozdu ni.

Tipično slovensko (kot pri športni opremi) se mi zdi, da moramo imeti vse vrhunsko, s čimer pa si ne pridobimo znanja in tudi ne pravega odnosa do raznih dejavnosti, če je dojamemo bistva, če ne vložimo tudi nekaj glave in srca v tisto, kar delamo.

Razen čevljev na začetku nisem imela prave planinske opreme, le-to sem začela dopolnjevati postopno. Ob srečevanju z boljše opremljenimi pohodniki me pogosto moti, da ne najdem tega, kar vidim pri drugih pohodnikih - dobre majice, zaščitnih oblačil, uporabnih brezrokavnikov in podobnega. Sem radovedna in se zanimam, kje je kdo kaj kupil, pa potem pa izdelka ali ne najdem in nimam volje, da

bi se peljala do Kranja ali Ljubljane, kjer so specializirane trgovine za planince. Včasih je problem tudi v denarju, saj dobra oprema tudi zahteva svoj denar.



Slika 6: osnovna pohodniška oprema (vir: <http://www.pd-piran.org/program-odrasli.php>)

Prve nakupe poletnih pohodniških hlač sem nadgradila z nakupom zimskih, ki so zahtevale kar nekaj časa, saj ni in ni bilo prave številke. Nahrbtnik je bil tipičen primer amaterskega nakupa. Najbolj važna je bila zame barva, zato sem kupila rdečega, saj sem Jeseničanka in tako ali tako je to ena mojih najljubših barv. Kljub nakupu zgolj po principu barve, ga je sestra pohvalila, povrh vsega pa je pri nahrbtniku odkrila tudi zaščito za primer slabega vremena – pokrivalo, za katerega nisem vedela, da je zraven. Tudi v trgovini me niso opozorili na ta dobrodošel del za zaščito nahrbtnika in vsebine v njem, zlasti oblačila in hrano. Ja, tudi v trgovinah s planinsko opremo bi bili dobrodošli prodajalci, ki so v prostem času planinci.

Med mojo opremo je sedaj tudi že naglavna svetilka, zaščitni trak za ušesa – sestrično darilo, kapa, tanjše in debelejšše rokavice, zaščitna folija, nekaj prve pomoči, pelerina – vse to imam v nahrbtniku kar leto in dan. Tudi zimska planinska bunda je darilo, ki ga rada nosim, in kupljeno po planinskih potrebah ter posledično zelo uporabno. Na začetku sem bila res kar malo klovna med planinci, kar zadeva opremo, vendar se stanje izboljšuje. Učenec Polž se uči in postopno dopolnjuje opremo.

Nasprotja

Planinski vestnik, junij 2012, št. 6

Plusi in minusi procesij, avtor Klemen Volontar

V navedenem članku avtor razpravlja o dilemah, ki vznemirjajo tudi učenca Polža. Množični pohodi, kolone pohodnikov, hrup – vse to tudi pri izkušenem gorniku, reševalcu in vodniku vzbuja pomisleke, pa vendar, tak je moj občutek, nekako tudi on ne more iz tega začaranega kroga.

Vsi imamo pravico iti kamor želimo, razen seveda na tuji zasebni lastnini nismo dobrodošli, nihče nikomur ne more in ne sme prepovedati vzpona na vrhove, planine, v naravo, vendar je treba tja iti z glavo. Zaradi odnosa do narave, živali, do soljudi in zanamcev.

Planinska društva in planinske kočje, razhajanja med ohranjanjem narave in denarjem, ki je potreben za njihovo vzdrževanje, za delo društva, ponudbo ter zahtevnost in pričakovanja obiskovalcev so večna in vedno večja nasprotja. Tudi pri

izkušenem gorniku, reševalcu in vodniku se pojavljajo razlogi za in proti množičnem obisku.

Res je, vsi imamo pravico do uživanja in počitka v naravi, le svoje zahteve in pričakovanja zmanjšajmo, postanimo bolj skromni, pustimo kaj za prihodnost. Viri, ki jih sedaj neusmiljeno uničujemo se zmanjšujejo, nadomestljivi niso, ne postanimo zavestni uničevalci in zgolj izkoriščevalci narave.

V planinskem dnevniku je poleg Častnega kodeksa objavljen tudi Hišni red za planinske kočje PZ Slovenije. Vse kar je tam navedeno, je po mojem mnenju tudi v pretežni meri ali kar v celoti upoštevano. Tako se ga držijo v kočah, kot tudi obiskovalci. Res v svojih letih obiskovanja koč, prenočevanja, postrežbe nisem imela slabih izkušenj.

Razlogi za in proti množičnosti obiskov gora, planin je tudi rdeča nit člankov o varovanju okolja, ogrožanju rastlin in živali. Na eni strani vabila, reklame, spodbude za gibanje v naravi, na drugi pa članki o izginjanju avtohtonih rastlinskih in živalskih vrst ter ogroženi naravi.

Že nekaj let poteka tudi akcija izbire najbolj priljubljene planinske kočje in tudi letos je bilo tako. Akcija je zaključena, za naj kočjo v letu 2012 je bila izbrana kočja na Dobrči. Potekala je preko časopisa Nedelo, nisem je spremljala načrtno, le o zaključku in rezultatu te akcije sem brala v Delu.

Ponovno se lahko vprašamo, kakšni so plusi in minusi tovrstnih akcij. Pošteno povedano, v kočji na Dobrči še nisem bila, sem pa se malo pozanimala o njihovih pogojih dela, ki so bistveno drugačni od drugih, višje ležečih in težje dostopnih planinskih postojank. Verjamem, da je bilo glasovanje pošteno in da je nagrada zaslužena, vendar se pogoji za delo od kočje do kočje razlikujejo. Do kočje na Dobrči vodi gozdna cesta, torej je lahko dostopna za bistveno širši krog obiskovalcev, lažja in cenejša je oskrba, je pa zanemarljiv okoljevarstveni vidik. Ne dvomim, da je na rezultat in priljubljenost kočje vplivalo tudi delo in trud osebja, torej je nagrada zaslužena tudi s trudom ekipe v kočji. Tako odnos osebja do obiskovalcev, kot širina ponudbe nedvomno vplivata na ocene in glasovanje obiskovalcev. Kočja na Dobrči ponuja širši jedilnik, kar enakovreden ponudbi v dolini, in tu se postavi vprašanje kako in kaj. Sleherni planinski kočji in PD, ki je lastnik, se morata odločiti, ali želi slediti okoljevarstvenim ciljem ali se prepustiti zahtevam obiskovalcev, se iti komercialno in se vprašati, kaj je prav in kaj narobe. Torej bi bilo dobro proučiti kriterije in kot plus poudariti upoštevanje okoljevarstvenih zahtev, težavnost oskrbe in dostopnost.

Dejstvo je, da je pot na Triglav, naš državni simbol, med najbolj obremenjenimi z odpadki in kočja na Kredarici tudi ne blesti v naravi prijaznih pogojih. Pred lastniki in upravljavci kočje na Kredarici je nekaj resnih nalog, kako sanirati večletno napačno ravnanje. To dolgujejo naravi, pa tudi mi kot gostje. Za poti brez smeti smo odgovorni vsi obiskovalci gora.

Menim, da zadostuje, če v kočah nudijo domače jedi na žličo, da danes ponudijo nekaj vegetarijancem, tudi nekaj sladkega npr. domač jabolčni zavitek ter palačinke in s tem lahko ustrezajo vsem ljudem dobre volje v gorah. Manj je odpadkov, manj kemikalij, manj škodljivih vplivov proizvodov sodobnega časa. Zahtevnejši jedci naj se poslužijo ponudbe v gostilnah in restavracijah v dolini.

V Planinskem vestniku je bila oglaševana tudi Zlatorogova transverzala ponosa, kjer vabijo obiskovalce na družabne igre in zabavo ob dobri glasbi v planinskih kočah, za sprostitev, spet za boljši obisk in ne nazadnje za zaslužek. Ta je

namenjen obnovi koč in podpora dejavnosti planinskih društev. Menim, da je to obenem plus in minus, saj dogodek povzroča tudi hrup, več smeti in moti vsakdan v okolici koč.

Opazila sem, čeprav sem to letos prvič spremljala, da so bile pretežno oglaševane nižje ležeče koč, torej verjetno dostopne tudi z motornimi sredstvi. Zame je to, čeprav dobronamerna, komercialna poteza in napaka, ki je v nasprotju z naravovarstvenimi cilji.

Nepretrgan, začaran krog vznemirjajočih nasprotij, ki jih pogloblja tudi današnji neprijetni čas. Obisk v kočah je večji, stroški oskrbe tudi, zaslužek pa manjši. Manj je denarja za dejavnost planinskih društev, težje se zberejo sredstva za obnovo in vzdrževanje koč.

Delo, 17. avgust 2012

S polnimi nahrbtniki tudi v dolino, ne le v gore

Delo, 18. avgust 2012

Tilka in Darinka sta še vedno tam gori

Navedena članka povzemata prednosti in slabosti vsakdanjih dogajanj in dejstev v kočah, okolici, zahteve in pričakovanja obiskovalcev, tudi nerazumevanje salonskih, naključnih »planincev«, ki jim ni čisto jasno, kam so zašli.

Po mojem mnenju je ponudba v kočah dobra, spet pa kot učenec Polž padam v nasprotja. Vedno vzamem s seboj preveč hrane, iz previdnosti – nikoli ne veš, kaj bo. Včasih jo uspem nekako oddati, ali pa se moram sama potruditi z njo, kajti če jo prinesem domov in vržem živini, spet ravnam narobe. Prvič, hrane se ne meče proč, za živali pa naša prehrana ni ustrezna. Dejstvo je, da planinci, ki imajo s seboj dovolj svoje hrane ne koristijo uslug ponudbe v kočah in razen napitkov ne prispevajo k izboljšanju zaslužka v teh sredinah. Še to v današnjih časih večinoma potegnejo iz nahrbtnika. Tako se tudi koč spopadajo z današnjo realnostjo. Denarja je bistveno manj kot pred leti, hrane se proda manj kot pred leti, ljudje pa smo bolj zahtevni.

V kočah srečujemo tudi mlajše planince, otroke, udeležence planinskih taborov. Pristrčno, a brez težav ne gre. Enolončnic enostavno ne jejo, ker jih ne poznajo. Pričakujejo hrano, kot jo poznajo doma, v restavracijah s hitro prehrano, hot-dog, ocvrt krompirček in podobno. Potolažijo jih palačinke, kaj drugega že težko. Sama ocenjujem ponudbo hrane kot dobro in zadostno za take razmere, v kakršnih jo pripravljajo, glede na težave z oskrbo. Kadarkoli sem kaj jedla in kjerkoli je to bilo, vedno je bilo dobro, zato si kuharice večinoma zaslužijo pohvale za vedno okusne in tradicionalne domače enolončnice.

V gorah preživimo dan, dva ali tri in v tem času se z osebno higieno ne ukvarjamo v takšni meri kot doma. Današnji čas ponuja osvežilne robčke, ki pomagajo prebroditi ta čas, a dilema učenca Polža je spet tu – kaj lahko zahtevamo glede higiene v gorah. Osebno se mi ne zdi realno, da bi v kočah pričakovali tuš s toplo vodo. Za obiskovalce, ki so dan ali dva v gorah to dejansko ni problem, povsem drugače pa je z osebjem v kočah, ob celodnevem delu, v vsej sezoni pa to potrebujejo in ne nazadnje tudi zaslužijo. Ob tem se spomnim besed pokojnega Tomaža Humarja, da imaš v steni en prst, eno roko za vse, zgoraj in spodaj. Brez tople vode in kozmetike je človeštvo preživelo vse do prejšnjega stoletja, zato bi se na to skromnost lahko spomnili tudi obiskovalci gora.

Tako kot bomo dajali naravi nam bo ta vračala, v Sloveniji smo kar močni v teoriji, a zelo slabi v praksi. Zato varuhi gorske narave želimo, da se nas v planinskih društvih obravnava enakopravno, da nas povabijo k sodelovanju in oblikovanju programa dela in nas ne naslavljajo z »vrličkarji«. Samo s skupnimi močmi, zdravo pametjo in modrostjo prednikov bomo pomagali ohraniti življenje za prihodnost.

3. ZAKLJUČEK

V enem letu naše gore obiše približno 1,4 milijona obiskovalcev, kar je podatek ki vzbuja veselje in ponos, a hkrati zaskrbljenost. Prav toliko je mogoče napak v odnosu do okolja oziroma narave. Iz malega raste veliko in če nas odgovorno in pozitivno ravna vse več ter če k temu navajamo najmlajše, smo na pravi poti. Priprava na pot v gore, pravilna oprema in ustrezna organiziranost so pogoj, da se iz gora in planin vrnemo zadovoljni in zdravi. Načelo da se v naravo ničesar ne prinese, prav tako pa ničesar ne odnese, je pravo načelo pravega planinca, gornika, ljubitelja narave, rastlin in živali. Poskusila sem pisati zanimivo, vendar pošteno, iz osebnega stališča in razmišljanj, tudi virov ni bilo treba pretirano iskati, kar pa kaže na komoditeto učenca Polža in tudi oddaljenost šolskih let.

4. VIRI IN LITERATURA

- Bandur, S. (2012) *Tilka in Darinka sta še vedno tam gori*. Dostopno na: <http://www.delo.si/arhiv/tilka-in-darinka-sta-se-vedno-tam-gori.html>
- Bonton – na obisku v gorah (2009). Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, http://www.zrsvn.si/dokumenti/63/2/2009/gore_bonton_SLO_screen_1625.pdf
- Častni kodeks planinske zveze Slovenije (2005) <http://www.pzs.si/novice.php?pid=4576>
- Habjan, V. (2011) *Spomin na skromnost*. Planinski vestnik, 111. letnik, št. 1. Planinska zveza Slovenije. Dostopno na: http://www.planinskivestnik.com/files/File/PV_2011_01.pdf
- Ocvirk, R. (2010) *Poslušajte me ne glejte!* Planinski vestnik, 110. letnik, št. 8. Planinska zveza Slovenije. Dostopno na: http://www.planinskivestnik.com/files/File/PV_2010_08.pdf
- S polnimi nahrbtniki tudi v dolino, ne le v gore.* (2012) Dostopno na: <http://www.delo.si/gospodarstvo/okolje/s-polnimi-nahrbtniki-tudi-v-dolino-ne-le-v-gore.html>
- Volontar, K. (2012) *Plusi in minusi procesij*. Planinski vestnik, 112. letnik, št. 6. Planinska zveza Slovenije. Dostopno na: http://www.planinskivestnik.com/files/File/PV_2012_06.pdf